

Lesní mateřská škola Bažinka, školská právnická osoba,
Horka nad Moravou

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Poznáváme společně svět

Motto: „Kamarád, kamarád, to je ten, co tě má rád. Pomůže ti, poradí, po tváři tě pohladí. My jsme všichni kamarádi, protože se máme rádi.“

Obsah:

1. Identifikační údaje o LMŠ	str. 3
2. Obecná charakteristika zařízení	str. 4
3. Podmínky pro vzdělávání a popis zázemí	str. 5
4. Pedagogická koncepce	str. 9
5. Klíčové kompetence	str. 12
6. Vzdělávací obsah dle RVP PV	str. 16
7. Integrované bloky	str. 24
8. Spolupráce s rodiči	str. 28
9. Evaluační systém	str. 29

1. Identifikační údaje o školce

- **Název:** Lesní mateřská škola Bažinka, školská právnická osoba
- **Umístění:** Horka nad Moravou
- **GPS souřadnice:** 49°38'35.953"N, 17°11'48.745"E
- **Právní forma:** školská právnická osoba
- **IČO:**
- **Zřizovatel:** Rozvišť, z.s. (zapsaný spolek)
- **Sídlo zřizovatele** Vodní 82/2, Horka nad Moravou, PSČ 783 35
- **IČO zřizovatele:** 01552937
- **Statutární zástupce zřizovatele:** Mgr. Jiřina Popelková
- **Kontakt:** 725 027 940
- **E-mail:** lmshorka@gmail.com
- **Webové stránky:** www.bazinka.cz

- **Pedagogové:** Mgr. Hana Matulíková
Mgr. Michal Knitl
Bc. Marie Chládková

- **Název ŠVP:** Poznáváme společně svět
- **Schválení ŠVP:** Schváleno na pedagogické poradě dne 20.2.2017

2. Obecná charakteristika zařízení

Lesní mateřská škola Bažinka vznikla v roce 2013 původně jako „lesní dětský klub“ a je provozována zapsaným spolkem Rozvišť, z.s., který sdružuje rodiče dětí.

Od zahájení činnosti je školka členem Asociace lesních MŠ, účastní se jejich vzdělávacích a osvětových projektů. Vznik lesního klubu byl také podporován Centrem ekologické výchovy Sluňákov.

Lesní mateřské školy se od ostatních MŠ liší tím, že vzdělávací program a většina denních činností probíhá venku - především ve volné přírodě a dále také na pronajatém pozemku.

Pro LMŠ Bažinka je dále typická rodinná atmosféra a velké zapojení rodičů do provozu a údržby pozemku a zázemí. O děti se v průběhu dne stará pedagogický pár (muž a žena).

Děti v LMŠ Bažinka tvoří jedinou věkově smíšenou třídu. Maximální denní kapacita je 15 dětí. Děti přijímáme od tří let věku. U nejmladších dětí není možné zahájit docházku v zimním období kvůli náročné aklimatizaci. Rodiče mají možnost zúčastnit se dopoledního programu spolu se svými dětmi a první návštěvu mají zdarma, aby si mohli provoz LMŠ vyzkoušet, zda jim vyhovuje.

Provozní doba LMŠ Bažinka je od pondělí do pátku od 7:30 do 15:30. Výjimkou je zimní období (pro potřeby LMŠ a tohoto dokumentu je myšlena doba od listopadu do konce února), kdy se ranní zahájení provozu posouvá na 8:00.

Režim dne

- 7:30 začátek provozu (v zimním období 8:00)
- 7:30 – 8:30 volná hra / volitelná činnost – např.: péče o zázemí a pozemek / výtvarné tvoření / knížky / rozdělání ohně / zatápění v kamnech (v zimě 8:00 – 9:00)
- 8:30 – 9:00 přivítání, povídání v kruhu, zpívání, pohybové říkanky (v zimě do 9:30)
- 9:00 – 11:30 odchod na výpravu, zastávka na svačinu, lesní hrátky a objevování
- 11:30 – 12:00 návrat k zázemí, příprava na oběd
- 12:00 – 12:45 oběd
- 12:45 – 13:45 odpočinek
- 13:45 – 14:30 výtvarné či jiné tvoření, volná hra na pozemku
- 14:30 – 15:30 svačina a volné aktivity dětí
- 15:00 – 15:30 vyzvedávání dětí

3. Podmínky pro vzdělávání a popis zázemí

Vzdělávání dětí v LMS Bažinka probíhá v přírodě Litovelského Pomoraví, poblíž obce Horka nad Moravou.

Zázemím je vybavený pozemek na parc. č. 1601/8 a parc. č. 1601/7, k.ú. Horka nad Moravou. Celková výměra obou parcel je 1807 m². Pozemek je obklopen pestrou a členitou krajinou, leží mimo zastavěnou část obce a zároveň je dobře dostupný autem po celý rok. Pozemky jsou ve vlastnictví soukromých osob a jsou dlouhodobě pronajaty zřizovatelem. Od 1.9.2017 je nájem převeden na školskou právnickou osobu Lesní mateřská škola Bažinka.

Vybavení pozemku bylo pořízeno díky dotacím od MAS Moravská cesta, obce Horka nad Moravou, Nadačního fondu Veolia, Olomouckého kraje a Státního fondu životního prostředí v rámci Operačního programu životní prostředí a díky darům rodičů.

Popis zázemí – vybavený pozemek

Pozemek LMS Bažinka je tvořen loukou; na jedné straně je louka oddělena keřovým pásem a mladými stromy od pole, na opačné straně je ohraničena dřevěným zábradlím, za kterým je cesta a malý rybník.

Vybavení pozemku:

- sečená louka pro hry a cvičení,
- ohniště a dřevěné špalky na sezení – pro ranní přivítání dětí
- teepee – krytý prostor pro aktivity v kroužku
- přístřešek „altán“ se stoly a lavicemi – pro oběd, rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky
- velká skříň s dětským nářadím (kladívka, pilky, rýče, lopaty, hrábě, atd.)
- pomůcky pro pozorování přírody (dalekohledy, lupy, síťky)
- pískoviště a „blátivá kuchyně“ (stolky, skříňka s „nádobím“ na „vaření“)
- záhonky, na kterých pěstujeme zeleninu, kterou děti sklízají a zpracovávají
- bylinková spirála (bylinky také zpracováváme s dětmi)
- bečka na dešťovou vodu s kohoutkem, konvičky
- ohraničená venkovní dílna pro práci s ostrými nástroji
- velká tabule na malování křídami
- nesečená vysoká tráva ke hraní různých her a cvičení hrubé motoriky,
- svažité část pozemku, kopeček na bobování
- starý javor s dobře přístupným spodním patrem větví pro lezení a houpání

- křoví, ve kterém si děti staví „domeček“
- dřevěná průlezka, houpačka
- kompostoviště pro ekologickou výchovu
- zásoba různých klacků, kůlů, kolíků, polínek, prkýnek, kamenů a dalších přírodních materiálů, ze kterých mohou děti stavět různé stavby a výrobky
- 2x kompostovací toaleta
- 2x termovárnice s kohoutem – tekoucí pitná voda pro osobní hygienu po toaletě, tekuté mýdlo, prostředky pro hygienické osušení rukou
- mobilní domek – vytápěný prostor pro přehledné uložení osobních věcí dětí, náhradního oblečení, didaktických pomůcek a knih, výtvarných potřeb, hudebních nástrojů, vybavení pro pedagogy, šatna pro pedagogy. V zimním období slouží také jako místo oběda a odpočinku dětí v teple.
- v mobilním domku je dětský nábytek (stoly, židličky, podium pro odpočinek) a police s materiály pro výtvarnou výchovu, tvoření, knihovnička apod., aby v případě velmi špatného počasí mohly děti u stolečků tvořit.
- v mobilním domku je také instalována separační kompostovací toaleta Villa Separett, kterou využívají děti mezi obědem a odpočinkem v zimě, dále umyvadlo s tekoucí pitnou vodou v termovárnici s kohoutem a prostředky pro hygienické osušení rukou.
- lékárnička, hasicí přístroj, mobilní telefon s kontakty na rodiče a důležitými telefonními čísly (záchranná služba atd.)

Vozík

Pro vycházky do okolí používáme také vozík, který je vybavený lékárničkou, náhradním oblečením, barelem s pitnou vodou a mýdlem, výtvarnými a rukodělnými potřebami (papír, pastelky, štětce, kelímky na vodu, vodové barvy, modelovací hmoty, lepidlo, voskovky, špejle, provázky, jehly a nitě, atd.), drobným nářadím (lopatky, motyčky, kladívka, pilky), balonem a lany pro hry, stavbu nízkých lanových překážek a jiné aktivity, které si děti vymyslí (např. jako součást kladky při konstrukčních činnostech či jako jednoduchá houpačka).

Vozík má čtyři terénní kolečka, na kterých dokáže projet i hůře prostupný terén a je snadno ovladatelný, takže s ním mohou snadno manipulovat i děti. K víku vozíku se dají uvazovat i větší předměty - dětské nářadí (rýče, lopaty, hrábě, atd.), nebo třeba větve jako materiál.

Přírodní prostředí v okolí – místo, kde se děti vzdělávají

Na rybník u zázemí školy navazuje série tůňek – tzv. Vodní park Horka - zakončený druhým rybníkem s mělkou pláží, kde je možné se v létě bezpečně koupat. U tohoto rybníku se také nachází velká hromada písku, kterou děti také využívají ke svým hrám. Tůňe mezi oběma rybníky využíváme k pozorování vodní a mokřadní bioty – především hmyzu a rostlin. Podél vodního parku je kopcovitý terén se stromy a keři, kde mají děti spoustu prostoru pro procvičování hrubé motoriky, a za kopcem se nachází bývalá motokrosová dráha vhodná pro různé hry a v zimě k bobování.

Na opačnou stranu od pozemků LMS Bažinka se nachází volně přístupné pozemky Centra ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s. Sluňákov (dále jen Sluňákov) a lužní lesy Litovelského Pomoraví. Na pozemcích Sluňákova je spousta volně přístupných objektů, které s dětmi navštěvujeme po dohodě s pracovníky Sluňákova. Jde především o lesní chrám, který nemá stěny, pouze střechu s vyhlídkou a z oblázků vysypanou zem, takže ho využíváme za nepříznivého počasí. Na vrcholu chrámu je bezpečná rozhledna, odkud mohou děti pozorovat okolí dalekohledem a můžeme si s nimi povídat o krajině. Uvnitř chrámu jsou do kruhu postavené lavice, které tvoří pro nás ideální ohraničený prostor. Kamínky děti často používají jako platidlo v imaginárních obchodech, což je jedna z našich možností, jak u nich vytvářet vhodné matematické prekoncepty. Dále na pozemcích Sluňákova nejvíce využíváme dřevěná dlabaná korýtka, představující regulované a meandrující koryto řeky, vhodné pro různé experimenty s vodou a jinými materiály, obří xylofon a větrné píšťaly, pískoviště s vydlabanými stopami živočichů ve svém lemu, hřiště z velkých kmenů, které jsou různě duté a vydlabávané, Sluneční horu, ze které pozorujeme okolí, kamennou spirálu s mnoha zátišími a travnatou střechu, která slouží jako rozhledna a zároveň jako dobře a bezpečně ohraničený prostor pro hraní. V tomto prostoru jsou také rozmístěny lavice vhodné pro svačinku či rukodělné a výtvarné práce.

Směrem k obci se nachází fotbalové hřiště a malá obůrka s daňky. U blízké řeky Moravy vede stezka, podél které zjara a v létě kvete velké množství světlomilných rostlin, které nám dávají možnost snadno si s dětmi procvičit barvy. Po této stezce můžeme dojít až do místního minipivovaru, kde mají hospodářská zvířata, na která se chodíme příležitostně dívat.

V lužním lese budujeme s dětmi chýšku z větví a neustále ji dostavujeme a vylepšujeme. Les i s chýškou je vhodný jak pro aktivní trávení času, tak pro navození klidových momentů a pro různé přírodovědné výpravy. Je zde dobrá možnost sledování především pobytových znaků bobrů, kteří jsou v Litovelském Pomoraví hojní a v tomto lese velmi aktivní – přímo na kraji lesa u naší školky s dětmi sledujeme bobří hráz, kterou zde bobři neustále dostavují. Les (podobně jako všechny ostatní pozemky, které s dětmi

navštěvujeme) nám dává hojnost předmětů a materiálů, které s dětmi můžeme využívat. Dobře se zde učí barvy a jednoduchá matematika s plody, květy stínobytných rostlin, barevným podzimním listím, klacky, houbami a vším ostatním, co nalezneme. To vše děti používají k různým konstrukčním účelům, výtvarným a rukodělným pracem a všemu, co je napadne. Je zde také množství pevným keřů, které slouží především jako průlezky. Od naší chýše lze dojít k řece Moravě, kde provádíme množství experimentů s vodou a vyrábíme třeba lodičky a pořádáme jejich závody.

4. Pedagogická koncepce LMŠ Bažinka

Základem vzdělávání v LMŠ Bažinka je respektující a co nejvíce individuální přístup. Tento vychází především z konceptu Respektovat a být respektován a na něm založených kurzech. Dále je naše činnost inspirována myšlenkami Marie Montessori, především její filozofií „pomoz mi, abych to dokázal sám“.

Těžiště programu je v exteriérech – v okolní přírodě a na školkovém pozemku. Materiály, se kterými děti pracují, nalézáme v okolní přírodě a pro děti nemají předem určenou funkci. Tu získávají až podle toho, jakou jim přisoudí samo dítě. Pedagogové se snaží co nejvíce rozvíjet představivost dítěte, aniž by mu vnucovali vlastní představy. Pracují jen s prekoncepty samotných dětí a vlastní nápady dítěti poskytují, až když si o ně samo požádá.

Pedagogové při své práci plně využívají vnitřní motivace dětí – děti mohou intenzivně ovlivnit dění ve školce, pokud to není v rozporu s jejím režimem, pravidly, morálními zásadami či právy druhých. Pedagogové dávají dětem širokou možnost vybrat si, kde budou trávit den a co budou dělat. Teprve až si děti vyberou činnost, vstupuje do ní pedagog a podle potřeby a možných výchovně vzdělávacích cílů ji pomáhá dítěti korigovat.

Během dne dětem nabízíme různé rukodělné a výtvarné práce. Opět pracujeme s vnitřní motivací a činnost dětem nevnucujeme. Většinou ji pedagog sám začne vykonávat a děti se k němu samy přidávají, pokud mají o danou činnost zájem.

Velkou částí našeho pobytu v přírodě jsou také průzkumné výpravy. Různorodá krajina okolo nás a to, jak se během roku mění, nám dává nekonečné množství možností stále něco objevovat. Poznáváme zvířata, hmyz, byliny, stromy, houby, různé děje v přírodě – ať už fyzikální či biologické a součástí toho všeho jsou vždy různé experimenty. Takové prostředí nám dává možnost rozvíjet u dětí předmatematické představy, poznávání přírodních zákonitostí a biologických vztahů v přírodě a souvislosti s lidskou činností (především lesní a polní hospodářství v okolí, ale třeba také vlivy lidské infrastruktury).

Přírodu považujeme za ideální prostředí pro zdravý rozvoj dítěte. Je pro něj přirozené a dítě dostává možnost učit se v reálných situacích, které kolem něj vznikají. Neučí se tak ze situací uměle vytvářených, které jsou pro něj nereálné a nekompletní a mohou způsobovat zkreslené představy o světě. Vždy se snažíme děti uvádět do opravdového prostředí, podle toho, co s nimi chceme probírat. Tím se dítě dostává k nejreálnějším informacím a může si vytvářet řádné prekoncepty pro další vývoj.

Dětské bádání se snažíme korigovat jen tehdy, pokud by mělo vést k mylným představám o realitu. V takovém případě se snažíme různými experimenty a pozorováními ukázat dítěti pravou podstatu problému. Řešení dítěti neříkáme a nevnučujeme, cílem naopak je, aby dítě k řešení dospělo samo a vytvářelo si tak vlastní představy místo přijímání představ druhých. To má vliv na rozvoj jeho samostatnosti, ale i fantazie.

V sociálním kontaktu se snažíme k dětem přistupovat jednotlivě. Považujeme děti za osobnosti, které si zaslouží rovnocenné jednání a individuální přístup podle vlastních potřeb. Nesrovnáváme proto děti navzájem mezi sebou a nepokoušíme se dosáhnout u všech stejné úrovně. Naopak se snažíme porozumět individuálním potřebám dítěte a na základě toho s ním pracovat. Nepromítáme do něj vlastní představy, ale snažíme se pochopit představy jeho, a pak s nimi pracovat s cílem co největšího osobního rozvoje dítěte. Chápání potřeb dítěte je jedním z hlavních prvků našeho přístupu a bez něj není možné s dětmi smysluplně pracovat. Proto vždy respektujeme vývojové fáze dítěte s ohledem na jeho aktuální schopnosti.

Při vzájemném kontaktu mezi dětmi a vzniku různých situací preferujeme řešení, k nimž děti dojdou samy. Učí se tak samostatnému rozhodování a schopnosti řešit situace rozumem. Pedagog zde nefunguje jako rozhodčí, jen pomáhá dětem nahlédnout na situaci ze všech stran a co neobjektivněji ji posoudit. Jen prostě konstatuje, co vidí, aby dětem vnesl do konfliktu řád a dal jim možnost pochopit, co se děje, a najít neagresivní řešení.

Velkou částí našeho dne věnujeme volné hře, protože se u ní nejlépe rozvíjejí sociální dovednosti dětí (které považujeme v tomto věku spolu s hrubou a jemnou motorikou za nejdůležitější oblasti, jimž se děti potřebují věnovat). Děti jsou svou přirozeností nuceny spolupracovat a domlouvat se na společných projektech, které si vymyslí. Musí si stanovit hierarchii v týmu, dohodnout se, kdo co bude dělat, a jejich vnitřní motivací je dokončit zdárně „projekt“. Během volné hry také vzniká nepřeberné množství příležitostí, při nichž musí děti navzájem řešit všechny běžné situace, které mohou v životě nastat. Pokud se někdo cítí bezmocný, vždy u nás najde radu a pomoc – ty vždy směřují k samostatnosti dítěte, aby se naučilo, jak danou neznámou a bezradnou situaci řešit příště samo a s minimem stresu.

Samostatnost dětí je jedním z důležitých prvků naší pedagogické koncepce. Podporujeme v dětech touhu po překonávání překážek, ale nenutíme je k tomu násilím – každý pedagog je na požádání ochoten pomoci s čímkoli kterémukoli dítěti. Děti jsou vedeny k rozpoznávání míry vlastních schopností.

K rozvoji samostatnosti a sebeobsluhy využíváme také zapojování dětí do všech činností, které se ve školce dějí. Od sekání dřeva, přes úklid po sobě samém, až po přípravu jídla. Děti tak získávají spojitosti mezi svými potřebami a náročností příprav.

Děti se učí nápodobou od pedagogů a především od sebe navzájem, mohou si předávat své zkušenosti a to vše je ještě posíleno věkově různorodým kolektivem. Pro tříleté dítě je tak lepším vzorem čtyřletý kamarád, protože může snadněji dosáhnout jeho schopností, než schopností pedagoga. Starší děti se tak zároveň učí trpělivosti, sounáležitosti, empatii a dalším dovednostem důležitým v sociálním kontaktu.

S dětmi průběžně utváříme a vylepšujeme takzvané dohody. Jde o soubor pravidel, které přinášejí dětem značnou míru volnosti při pobytu v LMŠ, ale zároveň je kladen velký důraz na zodpovědnost s nimi spojenou. Tím je zajištěn rozvoj svobodné vůle, a při tom se stanovují hranice, které by děti neměly překračovat. Snažíme se zde řídit pravidlem: „Má práva končí tam, kde začínají práva druhého.“ Pokud máme na děti požadavky, dbáme na to, aby byly oprávněné a aby děti pochopily jejich smysl a význam.

Program připravovaný pro děti se odvíjí především od lidových tradic a slavností a změn, které probíhají v přírodě v průběhu roku. Přestože ve školce nemáme téměř žádné „klasické“ hračky, dětem nic nechybí, protože jejich nejlepší hračkou je jejich vlastní fantazie a tvořivost.

5. Klíčové kompetence

Jsou konečné schopnosti, jimiž by mělo dítě vzdělávané v LMS Bažinka disponovat po ukončení docházky. Jde o soubor dovedností, vědomostí a hodnot, které stojí v centru našeho výchovného zájmu a snažíme se je reflektovat do všech u nás probíhajících činností.

Kompetence k učení

Při naší práci s dětmi podporujeme jejich zvědavost. Nesnažíme se děti za každou cenu držet u toho, co jsme si pro ně nachystali my. Naopak, pokud o něco dítě projeví zájem, snažíme se ho pochopit a pomoci mu jeho postřeh dále rozvíjet. Tak děti učíme nenásilně a zároveň máme jejich plnou pozornost, protože se vždy věnujeme tomu, co je opravdu zajímavé. Svět se tak pro ně stává něčím, co mohou objevovat s chutí, ne co je objevovat nutíme. Podporujeme tím jejich zvědavost, schopnost pozorovat, zkoumat, objevovat, ale také vidět souvislosti a experimentovat. Vše se děje v reálném prostředí, které má své fyzikální, sociální, chemické a jiné zákonitosti a vede děti k získávání praktických zkušeností, zkoumání sebe sama a schopnosti odhadnout své vlastní síly a využít nabyté vědomosti jak v dalším učení, tak i v jiných praktických situacích. Dětem při jejich snažení reflektujeme jejich postup. Je jim tak umožněno sledovat vlastní pokroky a mít z nich radost, a tím samo sebe motivovat k další činnosti. V živém prostředí, které se mění a kde mohou děti neustále pozorovat své okolí, je rozvíjena jejich touha porozumět tomu, co se kolem nich děje. To lze vidět především na tom, jak se neustále pedagogů ptají na věci kolem sebe a snaží se pochopit jejich vysvětlení, přitom neustále přichází s dalšími poznatky a vlastními formulacemi. Děti seznamujeme také se světem lidí, kulturou i technikou, a to jednak prostřednictvím lidových tradic a zvyklostí, jednak při vycházkách do Horky nad Moravou, kde navštěvujeme například dvorek v místním pivovárku, poštu nebo obchod.

Kompetence k řešení problémů

Při zdolávání různých problémů oceňujeme u dětí především snahu. Tím je podporujeme k řešení různých problémů bez obav z chybování. Náročné situace s dětmi probíráme, popisujeme jim, jak je vidíme my a pomáháme tak dětem dění zpřehlednit, aby se mohly zorientovat a přijít s vlastním řešením. Rozvíjíme základní matematické představy – počítáním ptáků na obloze, hraním na obchod, kde se platí kamínky, srovnáváním velikostí stejných životních forem, sledováním vzdáleností při procházkách, zkoumáním souvislostí mezi vzdáleností a časem potřebným k jejich překonání, konstrukčními hrami se špalky, kamením a jinými předměty. Na základě vlastních

zkušeností jsou pak děti samy schopny rozlišovat mezi funkčními a nefunkčními řešeními a zlepšují se ve volbě těch vhodných. Podporujeme především vlastní nápady dětí, jejich iniciativu k různým experimentům.

Komunikativní kompetence

Tato kompetence je rozvíjena formou tzv. kruhů, kdy se společně sesedneme a hovoříme na téma vybrané pedagogem nebo dětmi. Mluví vždy jedno dítě a ostatní mu svým mlčením dávají prostor. Když domluví, předá slovo dalšímu, abychom se všichni prostřídali. Po přivítání většinou následuje hudební půlhodinka, kdy se učíme písničky a pohybové říkanky. Před odchodem na dopolední výpravu se děti dohodnou, kam ten den půjdeme (pokud není nějaký organizační důvod k tomu, aby o tom rozhodl pedagog). Každé dítě může vyslovit svoje přání a podle nich se děti rozdělí do skupinek. Ty se pak snaží jedna druhou přesvědčit (ale i vyslechnout), že jejich návrh je pro ten den lepší. Odcházíme, až když všichni souhlasí s vybraným cílem.

Při procházkách nás často děti upozorňují na nějaké neobvyklé postřehy ze svého okolí. My je pak s nimi rozebíráme a zapojujeme i zbytek skupinky. Ráno před přivítáním a odpoledne po odpočinku často děti chodí do blátivé kuchyně, kde společně vytváří různé konstrukce ze špalků a klacků a s pomocí dětského náradí tunely, strouhy apod. Při tom spolu aktivně komunikují, aby se dohodly na dalším postupu. Na dětech je často patrné, jaké pocity právě prožívají. Toho se snažíme při rozvíjení komunikativních schopností také využívat. Nenásilnou formou učíme děti, jak své pocity dávat najevo. Pokud o nich nechtějí mluvit, mohou nám je zkusit třeba namalovat. Jestliže narazíme na slovo, které děti ještě neznají, vždy jim jeho význam vysvětlíme. Pokud slovo nezná jen část dětí, necháme je vysvětlit si ho navzájem. Učíme děti vyjadřovat se celými větami.

Sociální a personální kompetence

Při učení těchto schopností se snažíme především jít dětem příkladem, protože se učí nápodobou. Proto se s dětmi snažíme mluvit vždy příjemným, nebo podle situace alespoň věcným tónem, nezvyšovat hlas, nejsme lhostejní k jejich problémům, vždy projevujeme zájem o jejich city a jejich pohled na situaci. Nejenom k dětem, ale i mezi pedagogy navzájem se snažíme k sobě chovat přívětivě, rozpory třeba v průběhu následujícího programu neřešíme bokem, ale přímo před dětmi a využíváme různých dohod nebo kompromisů. Když spolu děti řeší nějaký konflikt, popisujeme jim navzájem, jak by se ten druhý mohl cítit. Respektujeme jejich potřeby, a pokud jim není nějaké naše chování příjemné, vyhýbáme se mu. Velmi využíváme také jejich vzájemné komunikace a

ukazujeme jim, že pokud se dokáží domluvit na společném postupu, mohou dosáhnout mnohem lepších cílů.

Starší děti učíme pomáhat těm menším, především se samoobsluhou, například při převlékání, kdy pomáhají s obouváním, oblékáním bund apod. Pokud máme něco, co by chtělo více dětí, vedeme je k tomu, aby se o předmět podělily (pokud to jde), nebo se o něj střídaly, aby se dostalo na každého. Z našeho kolektivu (pokud je to pro nás z provozních důvodů možné) nevyčleňujeme děti se speciálními požadavky na vzdělávání. Děti tak vidí, že nejsou všichni jako ony a že existují lidé, kteří potřebují specifický přístup. Učí se tím, že různí lidé jsou jedineční a toleranci k nim. V blízkosti LMŠ Bažinka vede cyklotrasa, po které se pohybují dětem neznámí lidé. Setkáváním s nimi učíme děti obezřetnosti. Pokud se pohybujeme po cestě, první kdo uvidí cyklistu, zavolá „kolo“, což je pro ostatní signál, aby zpozorněli a ustoupili na stranu. Zároveň vždy míjenou osobu pozdravíme, což po nás děti nápodobou opakují.

Děti nejsou do činností nuceny, jsou jim pouze nabízeny.

Činnosti a občanské kompetence

Děti se v LMŠ Bažinka účastní velkého množství rozhodování – kam půjdeme, co budeme dělat, jak budeme řešit problém apod. Pokud nastane nová a dosud neznámá situace, pro kterou je potřeba vymyslet novou dohodu – pravidlo, vytváříme je společně s dětmi a bereme v potaz jejich názory. Naším cílem je, aby děti vždy rozuměly tomu, na čem jsme se dohodli. Tím, že se podílejí na tvorbě dohod, přebírají na sebe částečně zodpovědnost za jejich plnění, což vede k přirozenému dodržování dohod. Zároveň ve společné diskuzi mohou děti vnímat názory druhých a jsou vtahovány do společného dění.

Při volné činnosti se snažíme udržovat děti v povědomí o tom, kolik jim ještě zbývá času. Děti tak získávají představu o abstraktním pojmu „čas“ a jeho trvání. Zároveň mají možnost si rozvrhnout a naplánovat svoje činnosti tak, jak jim to vyhovuje, a podle důležitosti, kterou jim přiřkládají. Především u dětí, které mají speciální požadavky na vzdělávání (např. ADHD s poruchou pozornosti) a hůře se v čase orientují, se snažíme ráno probrat celý denní program, během dne mluvit o tom, co už se stalo a co nás tedy ještě čeká, a na konci dne zrekapitulovat, co vše se událo. Děti zapojujeme do utváření jejich okolí – např. stavbou lesní chýšky z větví. Děti se při těchto činnostech učí rozvrhnout si práci, rozdělit jednotlivé činnosti mezi sebe (přirozeně si děti vybírají ty činnosti, ve kterých se cítí nejzdatnější) a jsou také vedeny k jisté občanské zodpovědnosti, protože vědí, že mohou ovlivnit své okolí a svou činností je utvářet. Součástí našeho programu jsou také společné, celoškolkové akce s rodiči - slavnosti (např. drakiáda, vánoční besídka, pracovní brigády, apod.). Při nich se seznamují rodiče

navzájem, ale také s ostatními dětmi. Tyto akce pomáhají utužovat kolektiv a přinášejí dětem dobrý vzor. Velmi prospěšné jsou pracovní brigády, při nichž rodiče pomáhají s hrubšími pracemi na pozemku. Přítomné děti se buď dobrovolně přidají k dospělým a pomáhají jim, nebo si je vezme na starost jedna z maminek nebo jeden z pedagogů. Děti dostávají možnost pozorovat spolupráci a chování mezi dospělými a přímo se jich účastnit.

6. Vzdělávací obsah dle RVP PV

Tato část ŠVP obsahuje informace o tom, jakým způsobem a jakými konkrétními činnostmi dosahujeme v LMŠ Bažinka celkového rozvoje dítěte jak po stránce fyzické, tak po stránce duševní. Vzdělávací obsah se podle RVP PV člení do pěti kategorií, které však není možné vnímat jako oddělitelné části, ale jako jednotný celek, jehož jednotlivé kategorie se navzájem prolínají a překrývají. Jsou to:

1. **Dítě a jeho tělo**
2. **Dítě a jeho psychika**
3. **Dítě a ten druhý**
4. **Dítě a společnost**
5. **Dítě a svět**

Dítě a jeho tělo

Tato část vzdělávacího obsahu se zaměřuje na rozvoj fyzické zdatnosti dítěte, schopnost koordinace pohybů za užití smyslů dítěte a vytváření zdravých životních návyků. Věříme, že příroda je pro tento vývoj více než vhodným prostředím. Složitě prostředí se spoustou překážek a stimulující smyslové vnímání slouží dítěti k všestrannému rozvoji hrubé i jemné motoriky. Krajina podléhá neustálým změnám vlivem počasí – tam kde je jeden den bláto, může být druhý den sucho nebo námraza. Děti tak jejich prostředí nutí k opatrnosti a soustředěnosti. Pohybem v takovém terénu se děti učí, jaké jsou jejich schopnosti a hranice.

Konkrétní činnosti pro rozvoj oblasti Dítě a jeho tělo:

- chůze, běh, skoky, poskoky, lezení, plazení, klouzání po blátě či zmrzlém povrchu
- lození po stromech, překonávání překážek (větve, kmeny, kameny, atd.)
- pohybové říkanky a písničky
- pohybové hry
- míčové hry
- vycházky do lesa
- práce s dětským zahradním náčiním (lopaty, lopatky, rýče, motyky, hrábě, konvičky)
- používání příborů, chystání talířů a příborů
- práce s náradím (dětská kladívka, pilky, sekyrky)
- výroba a používání nástrojů, které si děti sami vyrobí v přírodě z nalezených materiálů

- přenášení a stavba ze špalků, klacků, kamení a jiných přírodních materiálů
- rozdělávání ohně
- výtvarná a rukodělná činnost
- sběr a používání drobných přírodnin (kamínky, žaludy, jehličí, šípky, drobné klacíky a větvičky, tráva, atd.)
- stavba lesní chýšky, nošení materiálu na chýšku, manipulace s materiálem
- práce s provázkem a s nůžkami
- používání perkusních i dechových hudebních nástrojů
- sebeobsluha (oblékání, přezouvání, mytí nádobí, zametání, krájení, vaření, nalévání pití z termosek, úklid po vlastní předchozí činnosti, atd.)
- osobní hygiena
- smyslové a psychomotorické hry
- rozhovory o našich svačinkách, co v nich je, co našemu tělu jak prospívá nebo neprospívá

Dítě a jeho psychika

Tato část odráží vývoj duševních schopností dítěte, rozvoj jeho intelektu, řečových a jazykových dovedností, emoční stability, sebedůvěry a schopnosti sebevyjádření. Respektující přístup považujeme za vhodný pro rozvoj těchto schopností a dovedností. Podporujeme děti v jejich činnosti, vyzdvihujeme vydařené a rozebíráme nevydařené, aby mohlo dojít příště k jeho nápravě. Důležitá je upřímná snaha, nikoli výsledek. Přístup pedagogů je empatický a individuální, snažíme se chápat problémy z pohledu konkrétního dítěte. V přírodě pak snadno dokáže dítě nalézt překážku, kterou dokáže překonat a jak se zlepšuje, lépe poznává své okolí, dokáže pojmenovat více rostlin, vylézt na stejném stromě výše než minule, posiluje si své sebevědomí. V LMS se vyhýbáme vytváření soutěživého prostředí, naopak podporujeme spolupráci. Pokud některému dítěti nejdou činnosti tak jako jiným dětem, hledáme v čem je dobré. Zároveň ho však podporujeme, aby se nevzdávalo. Vítáme, když děti dokážou přijít s inovativní myšlenkou, najít nedokonalost v pravidlech hry a využít ji, přistupovat k problémům novým způsobem a zkoušet postupy, které prý určitě nefungují (často pak zjistíme, že záleží jen na přístupu). V přírodě si mohou děti spoustu svých teorií vyzkoušet a učit se tak vlastní zkušeností. Díky každodenním výletům do okolí si děti pěstují prostorovou orientaci. Proměnlivost počasí pak děti nutí uvědomovat si vlastní potřeby a pocity. Učí se rozeznávat horko a chlad, pocit mokra a další příjemné i nepříjemné pocity a s naší pomocí na ně adekvátně reagovat.

Konkrétní činnosti pro rozvoj oblasti Dítě a jeho psychika:

1. Jazyk a řeč

- čtení pohádek a zpívání
- po odpočinku si děti mohou prohlížet knížky dle svého výběru, pokud chtějí, mohou nám popisovat, co v nich vidí a ptát se na věci které nechápou nebo chtějí vědět
- diskuze, rozhovor, vysvětlování, popis (popis toho, co vidíme, co se děje, vysvětlování her druhým dětem, diskuze o nové dohodě, vyprávění vlastních zážitků – co jsme dělali o víkendu, o prázdninách, apod.)
- učení se básniček, pohybové říkanky, slovní hříčky, rytmické říkanky
- hádanky, řečové hry
- povídání v kruhu
- před spaním necháváme děti často vymýšlet si z hlavy vlastní pohádky a dramaticky je ztvárnit
- mimické hry, sluchové hry
- naslouchání přírodě (zpěvu ptáků, větru, ťukání datla, zurčení potoku, atd.)
- se staršími dětmi, které končí odpočinek na pódiu o něco dříve, se učíme dovednost „šeptání“
- vysvětlujeme si dopravní, turistické a jiné značky, které potkáme, piktogramy na obchodech a dopravních prostředcích a necháváme je starší děti vysvětlovat mladším
- starší děti se učí na hodinách poznávat čísla a čas, učí se psát vlastní jméno a pojmenovat v něm písmena

2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- každodenní pozorování přírodních, ale i kulturních a technických jevů a objektů v našem okolí
- pojmenovávání barev, tvarů, velikosti, materiálu, vůně, a dalších vlastností u květin, stromů, listů, kůry a dalších objektů v přírodě
- experimenty (roztápění sněhu, házení předměty, míchání materiálů, atd.)
- manipulace s různými materiály a třídění podle vlastností
- volné hraní podle fantazie dětí
- tematické hry

- volné malování, stavění z přírodních materiálů, hra na pískovišti, vymýšlení vlastních textů k písničkám, tancování
- řešení společenských i praktických problémů (jak se dostat na druhou stranu potoka, jak postavit hrad ze špalků, aby nespádl, atd.)
- paměťové hry
- vymýšlení vlastních příběhů a divadla
- stopovací a pozorovací hry
- počítání dětí a talířků před obědem
- pozorování změn na pozemku LMS

3. **Sebepojetí, city, vůle**

- bezpečný prostor pro spontánní hru, podporujeme děti v jejich vlastním zkoumání, využíváme jejich nápady a pomáháme jim je rozvíjet
- respektujeme názory dětí, vytváříme prostor pro vstřícnou a citlivou komunikaci
- při dobrovolné pomoci s bylinkovou spirálou, na školkové zahrádce, stavění a vylepšování lesní chýšky a jiných prospěšných pracích mohou děti vidět výsledky své vlastní práce a pocítit uspokojení z toho co vytvořily a vypěstovaly – a mohou to i ochutnat
- příběhy, které dětem čteme, pečlivě vybíráme, aby u nich vytvářely správné vzory a pokud možno reálné představy o světě a lidech
- při hraní na perkusové nástroje, výtvarných činnostech, divadelních výstupech, atd., necháváme dětem v jejich projevu volnost, aby mohly ukázat co v nich je a samy s tím mohly pracovat
- při různých konstrukčních hrách často některé dítě vystupuje jako „stavbyvedoucí“, čímž se děti učí organizačním dovednostem
- starší děti nám také pomáhají organizovat běžné momenty každého dne, jako jsou oběd, rozdávání hudebních nástrojů, atd.
- při diskuzích vytváříme prostor pro vyjádření názorů všech dětí, které se chtějí zapojit
- hry vyžadující vůli, vytrvalost a sebeovládání
- podporujeme děti v jejich samostatnosti, především v sebeobsluze, ale vždy jsme jim na blízku s pomocnou rukou
- každodenní výlety do okolí jsou pro děti plné příležitostí k sebeprojevu, děti si samy stanovují, čeho chtějí dosáhnout, a poznávají své vlastní schopnosti
- často necháváme děti vysvětlovat hry, které si samy vymyslely

- všímáme si rozpoložení jednotlivých dětí, zajímají nás jejich dojmy a prožitky a jsme rádi, když se o ně s námi podělí
- všichni se společně podílíme na tvorbě našeho okolí a výzdobě společných prostor

Dítě a ten druhý

Pro naši pedagogickou činnost je podstatné uvádět děti do prostředí, ve kterém budou mezi sebou moci v pohodě komunikovat a vytvářet vhodné mezilidské vztahy. Důležité je, abychom šli dětem příkladem. Děti se v tomto věku učí výrazně nápodobou a sledováním pedagogů, kteří jsou ochotni si je vyslechnout, respektují jejich názory a pocity, jsou ochotni s nimi diskutovat, své názory jim vysvětlovat a předkládat – ne vnucovat, a tak si mohou vytvářet vhodné vzory. Mnoho činností, které s dětmi děláme, nebo které si často samy vymýšlejí, vyžadují jejich spolupráci, vzájemnou komunikaci, schopnost dohodnout se, dělat ústupky a řadu dalších důležitých dovedností pro mezilidské vztahy nezbytných.

Konkrétní činnosti při rozvoji oblasti Dítě a ten druhý:

- dodržování dohod, které jsme si ustanovili
- rozebírání a diskutování různých situací (společenských, konfliktů, atd.)
- citlivý, nápomocný, respektující a ohleduplný přístup pedagogů
- představování se a seznamování se s novými dětmi
- vytváření osobních vztahů mezi dětmi a pedagogy
- dramatická činnost a hraní na role
- dostatek příležitostí pro komunikaci mezi dětmi navzájem i s dospělými
- vedení dětí k samostatnosti pro ně může být ze začátku náročné – vzniká tak velké množství situací, kdy je potřeba se podělit o svačinku či pití, pomoci si navzájem s oblékáním, podělit se o „hračky“ (klacek, kámen, zahradní náčiní, atd.) i prostor, náhradní oblečení, atd.
- pedagogové sami se často dělí o svoje svačiny a jdou tak dětem příkladem - děti si pak často dávají navzájem ochutnat ze svého a dobrovolně a s radostí se dělí
- ranní sdílecí kruh
- řešení sporů – pokud to jde, nehledáme viníka, nesoudíme, nerozhodujeme, jen sloužíme jako průvodci dětem ve složité situaci
- výběr pohádek s etickým obsahem a ponaučením
- přenášení části zodpovědnosti na starší děti – ty si jí váží, berou ji velmi vážně a jdou dobrým příkladem menším dětem

- oslavy narozenin
- situace, kdy se děti učí chránit bezpečí své a druhých (např. první, kdo uvidí cyklistu, zavolá „kolo“, aby upozornil ostatní)

Dítě a společnost

Dětem v LMŠ Bažinka se dostává i potřebného osvojení si kulturního chování a pravidel soužití s ostatními lidmi, obecně uznávaných ve společnosti. Učí se pohybovat a chovat ve větších a ne vždy známých kolektivech. Děti se tyto dovednosti učí především nápodobou, a proto je opět důležité, aby jim naši pedagogové, ale i jejich rodiče šli příkladem.

Konkrétní činnosti pro rozvoj oblasti Dítě a společnost:

- kulturní společné stolování s talířky a příbory, společné svačinky
- pořádání větších akcí (slavností) pro rodiče s dětmi
- pedagogové používají základní neverbální signály typické pro naši zemi v běžné komunikaci i při hrách a děti je přirozeně přijímají
- pedagogové jsou příkladem v každodenním setkávání se s cizími lidmi – zdraví kolemjdoucích, dávají přednost cyklistům, ukazují, jak se chovat při návštěvě institucí (knihovny apod.)
- vytvářením podnětného a příjemného prostředí se svými vlastními zákonitostmi u nás v LMŠ získávají děti pocit sounáležitosti, který jim pomáhá přijímat základní hodnoty našeho společenství
- vzájemná pomoc mezi dětmi při sebeobsluze a hrách pomáhá dětem vytvářet povědomí o základních mezilidských morálních hodnotách
- hry a rozhovory na téma cizích kultur a národností
- hry, písničky, říkanky, rozhovory a společné akce inspirované lidovými zvyklostmi a tradicemi
- starost o naše blízké okolí (sbírání odpadků v místech, kterými chodíme, rozebírání bobří hráze u školky – aby neměli zemědělci zaplavené pole, atd.)
- návštěvy kulturních center
- návštěvy v MŠ Horka nad Moravou a společné hraní
- společné vytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných dohod (pravidel) v LMŠ
- hry na role a řemesla (dítě, dospělý, řidič autobusu, doktor, policista, hasič, prodavač, atd.)

- cestování hromadnou dopravou, návštěvy veřejných míst
- diskuze o vzniklých situacích dotýkajících se morálních a společenských hodnot
- vedeme děti k zachování svých standardů i přes fakt, že ne všichni lidé respektují pravidla slušného chování a mezilidských vztahů a učíme je se proti takovému chování ohradit a bránit
- prostředí nutí děti zacházet šetrně se svými i cizími věcmi – v přírodě se vše velmi snadno ztratí nebo rozbije a náprava takové škody většinou není možná
- zpěv, tanec a rytmické pohybové činnosti
- poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní

Dítě a svět

Jde o oblast zaměřenou na vztah dítěte k okolnímu světu a dění v něm. V LMS se snažíme vést děti k zodpovědnému chování ke svému okolí. Environmentální vzdělávání je jedním ze zásadních bloků, kterým se v LMS věnujeme a klademe na něj důraz.

Les, okolní příroda i blízká ves jsou ideálním prostředím pro takové vzdělávání a věnujeme se mu v podstatě každý den. Ať už jde o vlastní bádání a experimenty při volných aktivitách, kdy děti sledují odnos zeminy vodou, nebo když společně uklízíme odpadky v místech, kterými se pohybujeme, vnímáme vliv počasí a povětrnostních podmínek na naše okolí, sledujeme vliv člověka v přírodě – kácení a výsadba stromů v lese, obhospodařování polí a jejich zaplavování vlivem činnosti bobra, nebo pozorování rozdílů mezi krajinou zastavěnou, zemědělsky obhospodařovanou a lesní. Neustále máme možnost vnímat různé faktory ovlivňující naše životní prostředí.

Navíc pobytem spojeným s příjemnými, veselými a zajímavými činnostmi si děti přirozeně vytvářejí dobrý vztah k přírodě a venkovskému životnímu prostředí a činnostmi které vedou k zlepšování a udržování jeho stavu za něj přebírají podvědomě zodpovědnost.

Konkrétní činnosti pro rozvoj oblasti Dítě a svět:

- ranní rozebírání bobří hráze – přímo u našeho pozemku si na drenážních kanálech vybudovaných zemědělci pro odvodňování polí udělali hráz bobří. Tu pravidelně rozebíráme a vysvětlujeme dětem smysl této činnosti (zaplavené pole nejde obhospodařovat, nebezpečí zaplavení školkových pozemků, atd.). Zároveň s dětmi sledujeme činnost v ostatních částech Pomoraví, aby věděly, že tam je činnost bobra přirozenou součástí ekosystému a je dobré ji podporovat. Učí se tak k environmentálním problémům přistupovat s citem a rozumem

- celoroční sledování počasí a jeho vlivu na naši krajinu – v lužním lese zajímavá záležitost, můžeme sledovat především hladiny vod, erozi, změny v okolní krajině, nebezpečí požárů a povodní, atd.
- starost o naše okolí – pravidelně si s dětmi bráváme pytle a v místech, která využíváme, provádíme sběr odpadů, své okolí si upravujeme, ale citlivě tak, abychom nenarušovali ráz krajiny. V lese je to třeba stavba lesní chýšky z větví, klacků a konopného provázku, na pozemku, který je blízko polností, si zase obhospodařujeme zahrádku, na které pěstujeme různou zeleninu i ovoce a sázíme různé stromky a keře s jedlými plody
- diskuze o rozdílech mezi jednotlivými ekosystémy (pole, les, ves) – sledujeme rozdíly ve vyskytujících se rostlinách a živočiších, povídáme si o způsobech jejich vzniku, atd.
- sledování tůň poblíž našeho pozemku sousedících se zemědělskou plochou a tůň v lužním lese, lovení vodní bioty, její pojmenovávání a srovnávání podle místa úlovku
- výpravy na Sluňákov – simulátor řeky s meandry a řeky regulované, soběstačná stavba – loď, vodní rostliny slepých ramen řeky, atd.
- vycházky do vsi s návštěvami různých obchodů a institucí
- účast na kulturních akcích
- kontakt se školkovým „pedagogem“ - živý pejsek pomáhá získat dětem kladný vztah ke zvířatům, ale i respekt. Učí se díky němu, jak se chovat při setkání se psem na volno, kterého neznají
- výchova k respektu k rostlinám i živočichům – vysvětlujeme dětem následky jejich činů (když zlomí větev nebo stromek, zašlápnou brouka) a význam jednotlivých organismů pro zbytek ekosystému
- pojmenovávání právě rostoucích rostlin a upozornění na jejich jedovatost
- dopravní hry, trénink vhodného chování při pohybu po vsi
- prohlížení a předčítání přírodovědných knih
- praktická manipulace s přírodními i umělými materiály v našem okolí – voda, pískoviště, kamení, klacky, tráva a rostliny atd.
- ekohry s cílem vysvětlit dětem různé zákonitosti přírody a světa lidí
- starost o školkový pozemek (hrabání listí a trávy, mulčování okolo keřů a stromků, zasypávání bláta atd.)

- veškeré organické zbytky a odpady kompostujeme na školovém kompostu, který pak s dětmi využíváme při pěstování plodin – děti tak mají dobrý příklad materiálního cyklu v přírodě
- třídění odpadu – plast, papír, bio, ostatní

7. Integrované bloky

Pět základních integrovaných bloků odráží především proměnlivost přírody a dění v ní a lidové tradice a svátky. Při jejich aplikaci v praxi jsou využívány všechny činnosti uvedené v kapitole 7. Jejich konkrétní obsah není předem stanoven a je utvářen na základě konkrétních potřeb dětí a podmínek, jaké nám příroda a počasí nabídnou. Obsah je utvářen a diskutován na pravidelných pedagogických poradách cca jednou za dva týdny. Názvy integrovaných bloků jsou Podzim, Vánoce, Zima, Jaro a Léto.

1) Podzim

Toto období je pro nás zajímavé zejména ze dvou hledisek. Prvním je návrat dětí po prázdninách a příchod nových dětí. Soustředíme se proto na seznámení se s prostředím školky, jejími pravidly a vytváření a znovunavázání vazeb mezi dětmi. Druhým hlediskem je přirozená nabídka přírody v tomto období. Podzim je časem sklizně a přípravy přírody na zimu. Je tak ideálním pro zkoumání barev a tvarů a vytváření matematických představ. K tomu využíváme podzimní barevné listí, plody divokých i polních plodin, sklízíme školní zahrádku a v rámci období dožínky zkoumáme ovoce a zeleninu od rodičů našich dětí. Dále se věnujeme tomu, jak se rostliny a živočichové připravují na zimu a větrnému počasí podzimu. Celý blok je zpravidla zakončen finálním zazimováním zahrádky a jejím symbolickým uložením ke spánku.

Cíle:

- vytvořit kladný vztah ke školce a pocit sounáležitosti se skupinou
- orientovat se v prostředí školky, jejímu režimu, pravidlech a postupech osobní hygieny a sebeobsluhy
- naslouchat si navzájem
- uvědomit si zodpovědnost za zapůjčené věci
- všimnout si změn v přírodě
- osvojit a prohloubit si znalosti barev a tvarů
- seznámit se se zvířaty a stromy v lese i mimo něj a chápat jejich význam pro okolí
- pochopit pojmy větší x menší, více x méně, delší x kratší
- rozvíjet smyslové vnímání zejména při práci s přírodninami
- uspokojit potřebu pohybu a postupně se zklidnit po aktivním létě a před zimním obdobím útlumu

- orientovat se v okolí MŠ
- naučit se bezpečnému pohybu v přírodě – rozvinout hrubou motoriku
- rozvinout řečové a komunikační schopnosti a jazykové dovednosti
- rozvinout schopnost vyjádřit osobní potřebu a emoce

2) Vánoce

Vánoce jsou natolik krásným a zásadním obdobím v roce, že jsme se rozhodli darovat jim vlastní prostor a věnovat jim celý měsíc. S tímto blokem začínáme již koncem listopadu, a to se začátkem adventu. Povídáme si s dětmi o adventu, svatých (Mikuláš, Barbora), zvycích, učíme se koledy a věnujeme se rukodělným pracem. Vše pak směřuje k vánoční slavnosti, která je vyvrcholením celého období.

Cíle:

- seznámit se s vánočními zvyky a tradicemi
- dozvědět se, kdo byl Mikuláš a sv. Barbora a křesťanských zvycích
- upevnit citové vazby v rodině, mezi kamarády a ke svému okolí
- seznámit se s lidskými hodnotami
- rozvinout jemnou motoriku při rukodělných pracích
- rozvinout paměťové a jazykové schopnosti dětí
- rozvíjet kulturně estetické dovedností

3) Zima

V tomto období se zaměřujeme především na poznávání našich vlastních potřeb, vzájemné pomoci a starosti o sebe samého. To je dáno především chladným počasím, které si pro nás v tomto období příroda připravila. S tím souvisí veškeré zimní radovánky a pro tělesné teplo důležitý pohyb. Z lidových zvyklostí se zaměřujeme především na Tři krále a masopust. Nezapomínáme ani na zimní krásu přírody a její zkoumání a na zvířátka, která mohou strádat hladu. Věnujeme se proto našemu krmítku pro ptáčky, kteří neodletěli do teplých krajín.

Cíle:

- naučit se vnímat naše tělesné potřeby a zajistit jejich uspokojení
- naučit se obléci
- pochopit důležitost vhodného a teplého oblečení

- rozvinout empatii při vzájemné výpomoci s náročným zimním oblékáním a uspokojování potřeb osobního komfortu
- znát názvy částí těla a smyslových orgánů
- seznámit se s hlavními znaky zimy
- seznámit se s vlastnostmi vody/páry/ledu
- rozvinout hrubou i jemnou motoriku
- naučit se rozlišit pravou a levou stranu
- pochopit význam pohybu pro naše tělo
- naučit se chránit svoje zdraví
- rozvíjet komunikativní dovedností
- osvojit si základní poznatky o lidských zvycích tohoto období
- získat pocit sounáležitosti nejen s lidmi, ale také se vším živým okolo nás

4) **Jaro**

Zima je za námi a vše se začíná probouzet k životu. I Velikonoce a vynášení Morany jsou oslavou života. Příroda se začíná zelenat, ale ještě před tím se zbarví květy prvních jarních rostlin. I proto je pro nás toto období jednak časem, kdy se věnujeme poznávání rostlin, ale také drobných živočichů, hmyzu a vodní biotě. Je také časem nezkrotného pohybu, který v nás okolní probouzející se příroda provokuje. A protože se probouzí nejen příroda, ale také naše školní pozemky, věnujeme se proto hodně zahrádce. Nesmíme také zapomínat, že i pro živočichy jde o období zrození.

Cíle:

- seznámit se s tradicemi Velikonoc a vynášení Morany
- seznámit se s květinami v našem okolí
- rozvíjet schopnost užívat všechny smysly
- probudit zájem a zvědavost dětí
- vnímat rozmanitost a pestrost světa
- seznámit se s hlavními znaky jara
- poznat vliv člověka na přírodu
- naučit se pěstovat rostliny
- naučit se spolupráci, zodpovědnosti a důslednosti při starosti o zahradu
- seznámit se s domácími zvířaty a s mláďaty zvířat
- rozvíjet a upevňovat výslovnost a vyjadřovací schopnosti

- rozvíjet hudební a hudebně pohybové schopnosti
- cvičit paměť, pozornost a schopnost pozorovat
- posílit radost z objevování a probouzet zájem a zvědavost dětí
- vědět, že ve vodě nežijí jen rybky

5) Léto

Jde o období hojnosti a volnosti. Oslavujeme proto s dětmi Den dětí, připravujeme se na závěrečnou slavnost, kde se loučíme s předškoláky a školním rokem, a naplno si užíváme teplého počasí. Věnujeme se proto především fyzickým aktivitám typickým pro toto období a nezapomínáme u toho zalévat naši zahrádku.

Cíle:

- zdokonalit koordinaci jednotlivých končetin
- vědomě využívat hmatu při zkoumání
- uvědomit si zodpovědnosti nejen za sebe samého
- realizovat experimenty s přírodními materiály
- seznámit se s hlavními znaky léta
- prožít si oslavu svátku dětí
- trénovat cílevědomost a vytrvalost při chystání závěrečné slavnosti
- rozvíjet fyzickou zdatnost

8. Spolupráce s rodiči

V LMŠ Bažinka se snažíme udržovat blízký kontakt s rodiči a zapojovat je do dění v naší školce, ať už se jedná o společenské akce pro rodiče s dětmi, jako je vynášení Morany, podzimní drakiáda a vánoční slavnost, nebo o pracovní brigády, při kterých provádíme nezbytné opravy a úpravy školkového pozemku a jeho zařízení. Rodiče tak mají možnost poznat se navzájem mezi sebou i s ostatními dětmi, které právě školku navštěvují. Díky tomu vzniká zdravá rodičovská komunita, ve které se mohou děti cítit dobře a zdravě se vyvíjet, a rodiče si mezi sebou mohou vyměňovat své zkušenosti a vzájemně se podporovat. Při pracovních brigádách navíc děti získávají dobré vzory přímo od svých rodičů a spolupodílí se na budování zázemí školky, které pak mohou využívat. Rodiče tak zároveň šetří vlastní náklady na školkovném, když nám pomáhají minimalizovat investice do rozvoje školky.

Přímé seznámení se s pedagogy LMŠ Bažinka také napomáhá porozumění specifickým potřebám jednotlivých dětí. Rodiče mají možnost komunikovat s pedagogy i každý den při vyzvedávání dětí.

Kromě přímého kontaktu využíváme také prostoru na našich webových stránkách, kde umísťujeme informace o aktuálním dění, akcích, nebo i rady ohledně oblečení, stravy apod. Ke sdělování systémových a organizačních informací využíváme školkového e-mailu.

9. Evaluační systém

V LMŠ Bažinka dbáme na zpětnou vazbu a kontrolu naší práce, abychom byli schopni rozpoznat její nedostatky a dojít k jejich vhodnému řešení. Tato evaluace probíhá na několika úrovních:

a) Hodnocení souladu cílů RVP PV a ŠVP

- Provádí celý pedagogický tým na speciální poradě, na které je ŠVP schvalován.
- Pedagogové mohou na této poradě udávat připomínky k ŠVP a navrhnout jeho přepracování nebo přepracování jeho částí.
- Schválení ŠVP provádí ředitel/ka školy.

b) Hospitační činnost

- Provádí ředitel/ka školy ve dvouměsíčních intervalech u každého pedagoga.
- Hospitace probíhá formou pozorování, je zakončena ústním sebehodnocením učitele a zpětnou vazbou od ředitele školy.
- Z hospitace je vyhotoven zápis, který si ředitel školy zakládá do složky pedagogů.

c) Sebehodnocení učitelů

- Probíhá ústně, formou rozboru vzdělávací činnosti po hospitaci.

d) Hodnocení vzdělávání na úrovni dětí

- Každé dítě má založeno portfolio.
- Jednou za půl roku hodnotíme úroveň a vývoj kresby (postava, námětová kresba, strom) – zakládané obrázky jsou opatřovány datem vzniku.
- V předškolním roce se do portfolio zakládají také různé pracovní listy (grafomotorika, předmatematické představy).
- Součástí portfolio je také diagnostika dětí, která probíhá formou volného zápisu a zachycuje významné události a postupy ve vývoji dítěte.
- V portfolio jsou také zakládány zápisy z konzultací s rodiči.
- Pololetně se prochází portfolio všech dětí na speciální pedagogické poradě a každé dítě zvlášť je diskutováno. Výsledkem této diskuze je postup pro další vzdělávání dítěte a je formou zápisu přiložen k portfolio daného dítěte.

- V předškolním roce aplikujeme pro rozsáhlejší diagnostiku diagnostický list podle Bednářové a Šmardové.

e) Supervize řízení školy

- Probíhá jednou ročně za pomoci externího supervizora a účastní se jí celý pedagogický tým.

f) Pedagogicko-provozní porada

- Probíhá přibližně jednou za dva týdny, nebo podle potřeby.
- Je na ní probíráno jak materiální zajištění a potřeby školy, tak plán na následujících 14 dní.
- Po zakončení integrovaného bloku je na nejbližší poradě hodnoceno plnění ŠVP za toto období.
- Tyto porady mají také za cíl prodiskutovat momentální dění v naší škole. Jednotliví pedagogové mohou přednést své postřehy, týkající se programu, chování dětí, speciálních potřeb konkrétních dětí, klimatu školy apod. Podkladem jsou především denní zápisy a osobní poznámky pedagogů.
- Z porad jsou pořizovány zápisy.

g) Zpětná vazba

- Každý den zapisujeme dění ve školce do připravené tabulky na sdílených dokumentech, která obsahuje jak informace o programu, tak informace a postřehy pedagogické.
- Tuto tabulku jednou měsíčně hodnotíme a z informací o programu vytváříme měsíční přehled pro rodiče, aby věděli, co u nás jejich děti dělaly a zažily.
- Rodiče pak mají možnost se k programu vyjádřit, pokud to považují za potřebné.
- Další příležitostí k vyjádření se rodičů k činnosti jsou rodičovské schůzky.

h) Rodičovské schůzky

- Probíhají pololetně a rodiče na nich mají možnost se vyjádřit k dění ve škole.
- Následně probíhají individuální rozhovory s jednotlivými rodiči o jejich dětech.

i) Hospodaření MŠ

- Hospodaření LMŠ Bažinka je zodpovědností ředitele/ky a hospodáře/ky.

- Své kroky prodiskutovávají s ostatními pedagogy v rámci pedagogicko-provozních porad.